

Tabaksverbouw op de Brouwketel

Theo Gerritsen

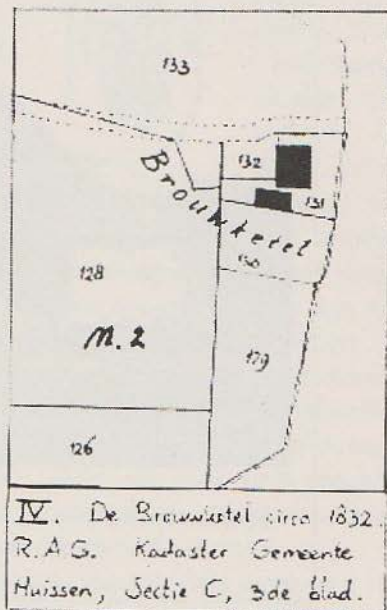
Reeds in het begin van de 17de eeuw moet de Brouwketel hebben bestaan omdat het wonen in de uiterwaarden toen mogelijk was vanwege de lage waterstanden van de Rijn.

Het pand was gebouwd op de zandiger oeverwal van de rivier die zijn bedding al had verlegd naar het Oosten, waardoor de uiterwaard waarop de Brouwketel gebouwd zou worden aan de Huissense kant van de rivier was komen te liggen.

Op de oudst bekende tekening is goed te zien hoe de situatie in 1632 was.

De waard waarop een huis was gebouwd, grensde toen in het westen aan de Angersche Strang, in het zuiden aan de Angers Hoigheit en in het oosten aan de Rijn. Het pand "Den Brouketel" lag toen met het gelijknamige perceel aan de Weg von Schenckenschantz nach Huissen und Arnheim, het huidige Pannerdense voetpad.

De Brouwketel behoorde, met de Noordelijke daarvan gelegen Huissense uiterwaarden tot de landsheerlijke domeinen. Misschien was de Brouwketel tot deze tijd slechts een stenen reduit (wachthuis langs een rivier) waar men niet alleen dronk maar mogelijk ook tol betaalde of wachte op een veerpont. Als dat zo is moet het pand in het midden van de 18de eeuw zijn veranderd in een hoeve. In een der balken van de kapconstructie zat namelijk een inkerving uit 1763 en een dergelijke inscriptie wijst meestal op een (ver)bouw(ing). In deze periode werd er tabak verbouwd op de hofstede want de R.K. Doodboek van Huissen meldt op 28 september 1782 dat de 66-jarige Frans Claessen op de Brouwketel uijt den tabackshanck is gevallen en overleden. Buiten (d.w.z. buiten de Stad Huissen) maar wel op Huissens grondgebied.

Deze tabaksboer moest nog huur of pacht betalen aan "den weledelen Heere Gijsbartus Royaards, Rentmeester van zijne Koninglijke Pruisische Ms Domainen te Huissen. Nog in 1784 spreekt men van de Koninglijke Rethij den Brouketel".

Rond 1800 is de boerderij waarschijnlijk verkocht aan de toenmalige bewoner want blijkens het kadaster van 1832 was Frans Claessen eigenaar van de Brouwketel.

Hij bezat in de sectie C van de gemeente Huissen de percelen nr. 126, 128, 129, 130, 131, 132 en nummer 133.

Deze Frans is waarschijnlijk de zoon van de uit de hanck gevallen 66-jarige tabaksboer. Blijkens een akte uit 1813 noemt hij zich nog steeds herbergier, dit vanwege het feit dat er voor die tijd op de Brouwketel bier werd gebrouwen.

Tot in de 19de eeuw werd er nog tabak verbouwd want in 1840 woonde hier Evert Scholten, 42 jaar oud en tabaksboer, met zijn huisvrouw Everdina Peters, oud 25 jaar. In 1882 kocht echter de R.K. kerk van Angeren de Brouwketel en verhuurde hem voor fl. 250,- per jaar aan de tabaksplanter Hendrikus Scholten, maar na zes jaar verkochten ze hem aan de landbouwer Gradus Johannes te Dorsthorst. Van tabaksverbouw is er dan geen sprake meer.

Bij de totstandkoming van dit artikel heb ik gebruik gemaakt van de volgende publicatie: R.J.M. Melchters, De Brouwketel. Een herbouwde boerderij op een eeuwenoude plaats. In: Mededelingen Historische Kring Huessen, Jrg. 17 (1992), nr. 4, blz. 105 en 107-113.

DE BROUWKETEL

De Brouwketel in de jaren 1960, gezien vanuit het zuiden.
Rechts de vledershuur (= stal voor het vee bij hoog water)
(foto: Dr Ir. J.A.H. Hendriks, Oosterheek)